

Mfv.II.10.337/2014/3.szám

A Kúria dr. Balázs Mihály ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Pálvölgyi László ügyvéd által képviselt alperes ellen elmaradt munkabér megfizetése iránt a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 1.M.155/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Kecskeméti Törvényszék 3.Mf.21.435/2013/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Kúria a Kecskeméti Törvényszék 3.Mf.21.435/2013/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.155/2011/70. számú ítéletét részben megváltoztatja és az alperes elmaradt munkabér címén történő marasztalását a 2008. március 1-től 2008. november 30-ig terjedő időszakra 1.064.590 (egymillió-hatvannégyezer-ötszázkilencven) forintba leszállítja, a felperes keresetét ezt meghaladóan elutasítja.

Az alperes által viselendő szakértői költség összegét 35.186 (harmincötezer-száznyolcvanhat) forintba, az alperes által megfizetendő elsőfokú eljárási illetéket 63.875 (hatvanháromezer-nyolcszázhetvenöt) forintba leszállítja.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a késedelmi kamat esedékessége és mértéke tekintetében helybenhagyja.

A pártfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült munkadíját 2.979.026 (kétmillió-kilencszáz-hetvenkilencezer-huszonhat) forint fellebbezett érték mellett arra figyelemmel kell megállapítani, hogy az alperes 36%-ban pernyertesnek, a felperes 64 %-ban pervesztesnek tekintendő; a munkadíjat az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 55.000 (ötvenötezer) forint együttes rész első-másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 191.625 (egyszázkilencvenegyezer-hatszázhuszonöt) forint együttes

másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ezt meghaladó elsőfokú, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket, valamint szakértői díjat és költséget az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes 2006 októberétől állt munkaviszonyban az alperessel, az alperes nyárlőrinci baromfitelepén, telepvezető munkakörben. Munkabére 2008. április 30-ig havi bruttó 130.000 forint, 2008. május 1. napjától 140.000 forint volt. A munkaszerződés „5/2-es” heti munkarendet, valamint két havi munkaidőkeretet határozott meg. A felperes a telepvezetői munka mellett a baromfik gondozásában is részt vett és - figyelemmel arra, hogy az alperes szolgálati lakást biztosított a telepen számára - egyúttal a telephely felügyeletét is ellátta.

A felek a közöttük fennálló munkaviszonyt a 2009. január 6-án kelt megállapodással 2009. január 31. napjával megszüntették. A megállapodás 3. pontjában kijelentették, hogy a munkaviszonyból eredően egymással szemben semmilyen igényt nem támasztanak, ezt követően pedig azt rögzítették, hogy a dolgozó munkabérét és egyéb járandóságait a munkáltató az utolsó munkaviszonyban töltött napon fizeti ki.

A felperes 2009. február 27-én fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemmel fordult a munkaügyi bírósághoz, melyben bruttó 514.620 forint és nettó 12.000 forint, valamint kamatai megfizetését kérte arra hivatkozással, hogy az alperes nem fizette meg 334 óra túlmunka ellenértékét, a 2009. január 7., 8. és 9. napjára járó órabérét, a 2008. évben végzett sertésgondozás után járó munkabérét, valamint a 2008 decemberére és 2009 januárjára eső 6.000-6.000 forint értékű étkezési utalványt. A Kecskeméti Munkaügyi Bíróság 2009. március 23. napján Mpk.50.029/2009. számon a fizetési meghagyást kibocsátotta, mely ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett.

Az alperes a felperessel szemben a Szolnoki Városi Bíróság előtt ugyancsak fizetési meghagyás kibocsátását kérte, mert állítása szerint a lakóhelyét képező ingatlanra a felperes 675.000 forint bérleti díjat nem fizetett meg. Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a Szolnoki Városi Bíróság a 2.P.20.905/2010/18. számú ítéletével - melyet a Szolnoki Törvényszék helybenhagyott - a keresetet elutasította.

A felperes 2011. február 28-án fordult ismét a munkaügyi bírósághoz. Kereseti kérelmében a pihenőnapokon és ünnepnapokon

ellátott rendkívüli munkavégzése fejében bruttó 2.979.026 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy a baromfitelepen hétvégén és ünnepnapokon is napi nyolc óra munkát végzett.

Az alperes a perben vitatta, hogy a felperes az általa állított túlmunkát elvégezte, s ezen felül arra is hivatkozott, hogy a követelés nagy része elévült, illetve a kibocsátott és jogerős bírósági meghagyásra tekintettel a követelés ítélt dolog. Előadta továbbá azt is, hogy álláspontja szerint a munkaviszonyt közös megegyezéssel megszüntető megállapodást a felperes nem támadta meg, és figyelemmel a megállapodás 3. pontjára a munkaviszonyból eredően igényt már nem támaszthat.

A Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az 1.M.155/2011/70. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek elmaradt munkabér címén 2.979.026 forintot és ezen összeg után a 2009. február 1-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. Megállapította ezen felül, hogy a pártfogó ügyvéd díját 100 %-ban az alperes köteles viselni, melynek összegéről a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatra rendelkezik. Kötelezte ezen felül az alperest, hogy a Kecskeméti Törvényszék Gazdasági Hivatala külön felhívására fizessen meg 97.740 forint szakértői költséget, valamint a NAV illetékes igazgatóságának külön felhívására 97.800 forint peres eljárási illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az elévülés kérdésében akként foglalt állást, hogy a felperes már a 2008. december 4-én kelt beszámolójában jelezte túlóra igényét az alperes felé, így követelése az alperessel szemben nem évülhetett el.

Sz.-né H. E. - a felperes munkatársa - tanúvallomása, valamint a perben kirendelt ... igazságügyi mezőgazdasági szakértő szakvéleménye alapján megállapította, hogy a felperes a telepvezetői feladatán túlmenően a telephelyen dolgozó két másik munkavállaló tevékenységébe is besegített, ebből következően folyamatosan túlmunkában végezte az állatok gondozását, hétvégén pedig ő pótolta a hiányzó férfi fizikai munkaerőt a telepen.

Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság - a perben kirendelt ... igazságügyi könyvszakértő véleményét alapul véve - a 2006. október 1-től 2008. november 30-ig terjedő időszakra eső 247 pihenőnapra és munkaszüneti napra a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 147. § (1) és (3) bekezdései szerint 2.979.026 forint és annak késedelmi kamata megfizetésére kötelezte az alperest.

Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget a 2009. január

6-án kelt megállapodásnak, mivel az alperes az abban vállalt fizetési kötelezettségének nem tett eleget, így a felperes túlóra igényét az Mt. 11. § (1) bekezdése szerinti három éves elévülési időn belül érvényesíthette.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság a 3.Mf.21.435/2013/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította, megállapítva, hogy az eljárási és fellebbezési illetéket, valamint a perben felmerült 97.740 forint állam által előlegezett költséget az állam viseli. Kötelezte ugyanakkor a felperest 101.600 forint első- és másodfokú eljárási költség megfizetésére. A jogerős ítélet a másodfokú eljárásban is résztvevő pártfogó ügyvéd munkadíjával kapcsolatos rendelkezéseket is tartalmazott.

A másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal ellentétben - lényegesnek tartotta azt a körülményt, hogy a 2009. január 6-án kelt, a munkaviszony közös megegyezéssel történő megszüntetésére irányuló megállapodást a felperes az Mt. által előírt határidőn belül nem támadta meg. Megtámadás hiányában ez a megállapodás ugyanis érvényes, és az abban foglalt nyilatkozathoz képest kell állást foglalni a munkáltatót terhelő elszámolási kötelezettség felől. F. É. tanúvallomását is figyelembe véve a törvényszék megállapította, hogy az alperes kötelezettségvállalása csupán a 2008. december és 2009. január hónapban esedékes munkabér és egyéb járandóság megfizetésére vonatkozott, az nem merült fel, hogy az a felperes teljes jogviszonyára kiterjedő túlóraigényének az utolsó munkában töltött napon történő kifizetését is magában foglalta. Abból a kijelentésből azonban, mely szerint a feleknek egyéb igényük a munkaviszonyból eredően egymással szemben nincs, a törvényszék arra következtetett, hogy a felek a munkaviszonyból eredő további követelést nem kívántak egymással szemben érvényesíteni. Ebből következően a felperes csak akkor fordulhatott volna további igénnyel a munkaügyi bírósághoz, ha a megállapodást kifejezetten megtámadja. Nem minősíthető a megállapodás megtámadásának a felperes 2009. február 2-án kelt, a vezérigazgatóhoz címzett levele, mivel az csupán a korábban ki nem vett szabadság megváltása iránti, valamint az éjszakai munkavégzésért járó és a 2008. évi állatgondozásból eredő túlóraigényt tartalmazta, s abból nem tűnik ki, hogy azzal a felperes kifejezetten a megállapodást támadta volna meg. Kiemelte azt is a törvényszék, hogy a felperes által peresített igény nem munkabér, hanem pihenőnapon és szabadnapon végzett munkáért járó ellenérték volt.

A törvényszék úgy ítélte meg, hogy mivel a felperes a munkaviszony megszüntetésére irányuló megállapodást nem támadta meg, a

pihenőnapokon végzett munkáért járó ellenérték iránti igényét utóbb nem érvényesíthette az alperessel szemben, s ezek tükrében nem volt annak jelentősége, hogy valójában végzett-e pihenő- illetve szabadnapokon munkát.

Ettől függetlenül a törvényszék megjegyezte azt is, hogy nem ért egyet az elsőfokú bíróságnak az elévülés kapcsán kifejtett jogi álláspontjával, tekintettel arra, hogy jelen esetben nincs adat arra vonatkozóan, hogy a pihenő- és munkaszüneti napokon végzett munkáért a felperes az igényét kifejezett nyilatkozattal érvényesítette volna az alperessel szemben. Mindebből pedig az következik, hogy a felperes a hétvégi, illetve a pihenőnapokon végzett munkáért járó ellentételezés iránti igényét elsőként a 2011. február 28. napján jegyzőkönyvbe mondott keresetlevelében jelezte.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és a keresetnek megfelelő ítélet meghozatalát, azaz az alperes 2.979.026 forint elmaradt munkabér és kamatai megfizetésére kötelezését kérte. Ezen felül igényt tartott a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségekre is.

A felülvizsgálati kérelem jogszabálysértésként az Mt. 11. § (1) bekezdését, valamint a Pp. 206. § (1) bekezdését és 221. § (1) bekezdését jelölte meg.

A felperes szerint jelen esetre a munkajogi elévülés szabályai az irányadóak, nem vehető figyelembe a kényszerhelyzetben aláírt, sablonos joglemondó nyilatkozat. A munkaviszony egyéb megszűnési módja esetében fel sem merülhet az, hogy a munkavállaló elévülési időn belül visszamenőleg nem követelhetné az elmaradt járandóságait. A felperes szerint az igényérvényesítési lehetősége csakis az elévülési időhöz kötődik, az nem függ össze a munkaviszony megszüntetésével. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy amennyiben az elévülési időn belül a munkavállaló elmaradt járandóságát követeli, és követelését összegszerűségében bizonyítja, megállapításra kerül a munkáltató fizetési kötelezettsége.

A felülvizsgálati kérelem sérelmezte azt is, hogy a jogerős ítélet nem tartalmaz olyan hivatkozást, amelyből kitűnne, hogy az milyen jogszabályokon alapult. A másodfokú bíróság ezzel megsértette a Pp. 221. § (1) bekezdésében írtakat az ítéleti indokolás tartalmi követelményeivel kapcsolatosan, ezen felül sérült a Pp. 206. §-a is, hiszen a másodfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése

alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint részben alapos.

A felperes a 2011 februárjában előterjesztett kereseti kérelmében a munkaviszony fennállása alatt a pihenőnapokon és munkaszüneti napokon végzett munka, azaz a rendkívüli munkavégzés ellenértékének megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Ezen munkabérigény érvényesítésére – amint arra a felülvizsgálati kérelem is helyesen hivatkozott – az Mt. 11. § (1) bekezdésében meghatározott három éves elévülési időn belül van lehetőség. Mivel az Mt. 11. § (3) és (4) bekezdései szerint az elévülés nyugvására is sor kerülhet, illetve létezhetnek az elévülést megszakító események is, amennyiben a fél erre hivatkozik, ezen körülményekre is bizonyítást kell lefolytatni.

Az igényérvényesítés általában független attól, hogy a jogviszony megszüntetésére milyen módon került sor, azonban ha a felek a munkaviszony megszüntetése során olyan nyilatkozatot tesznek, amely befolyással van a munkaviszonyból eredő további igények érvényesíthetőségére, úgy e nyilatkozat érvényességének és terjedelmének vizsgálata nem mellőzhető.

Figyelemmel arra, hogy az alperes – egyebek mellett – azzal védekezett, hogy a felperes a munkaviszonyból eredő további igényének érvényesítéséről a munkaviszony megszüntetésére irányuló megállapodásban lemondott, a felperes pedig arra hivatkozott, hogy az elévülést az alpereshez intézett írásbeli nyilatkozatával megszakította, az eljáró bíróságoknak a perben alapvetően két kérdésben kellett állást foglalniuk: az egyik, hogy hogyan kell értelmezni a felek között létrejött megállapodás 3. pontját, a felperesnek erre figyelemmel további követelése lehet-e még az alperessel szemben; a másik, hogy a felperes követelése, illetve annak egy része elévült-e, volt-e korábban az elévülést megszakító olyan körülmény, amely miatt a 2011. február 28-án előterjesztett követelését 2006 októberétől kezdődően érvényesíthette.

A megállapodással összefüggésben egységes a bírói gyakorlat a tekintetben, hogy a joglemondó nyilatkozatot – a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 207. § (4) bekezdése értelmében – kiterjesztően értelmezni nem lehet, jogról való lemondásra csak abban a körben kerülhet sor, amelyet a nyilatkozat megtételekor a munkavállaló megjelölt (LB Mfv.II.10.036/2002.; Mfv.E.10.027/2006/1.; Mfv.II.10.282/2013/7.)

A másodfokú bíróság így helyesen foglalt állást, amikor a felek nyilatkozatát és F. É. tanúvallomását értékelve a megállapodás azon rendelkezését, mely szerint a munkavállaló munkabérét és egyéb járandóságait a munkáltató az utolsó munkaviszonyban töltött napon

fizeti ki úgy értékelte, hogy az csak a 2008. december és január havi munkabérre vonatkoztatható (a felperes a 2009 februárjában benyújtott fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmével ténylegesen ezt az igényt érvényesítette). Ez a megszorító értelmezés irányadó azonban a megállapodás 3. pontjában rögzített azon kijelentésre is, mely szerint a felek a munkaviszonyból eredően egymással szemben semmilyen igényt nem támasztanak. A felperes a megállapodásban nem nyilatkozott kifejezetten arról, hogy a rendkívüli munkavégzésből eredő igényének érvényesítéséről lemond, így a megállapodás 3. pontja nem képezte akadályát a hétvégén és munkaszüneti napon végzett túlmunka után járó ellenérték iránti követelés bíróság előtti érvényesítésének.

A felperesnek a 2011 februárjában előterjesztett, jelen perrel érintett követelése rendkívüli munkavégzés ellenértéke - hiszen a pihenőnapokon történt munkavégzés is rendkívüli munkavégzésnek minősül - és nem állapítható meg, hogy a megállapodás ezen rendkívüli munkavégzés ellenértékére is kiterjedt volna. A felperes így függetlenül attól, hogy a megállapodást nem támadta meg, ezen igényét utóbb a bíróság előtt az elévülési időn belül érvényesíthette.

Az elévüléssel kapcsolatban abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a felperesnek volt-e korábban olyan, az alperessel közölt, az igény érvényesítésére irányuló írásbeli felszólítása [Mt. 11. § (4) bekezdés], amely az elévülést megszakította.

A felperes ennek körében a 2008. szeptember 1-jén és 2008. december 4-én kelt beszámolókra hivatkozott, így azt kellett megvizsgálni, hogy az azokban jelzett túlóraigény alkalmas volt-e arra, hogy az elévülést megszakítsa. A következőket bírói gyakorlat szerint az elévülést megszakító írásbeli felszólítás minimális tartalmi kelléke a követelést megalapozó tényállásnak, valamint az alapul szolgáló jogviszonynak a megjelölése és a jogosult azon akaratának kifejezésre juttatása, miszerint követelését a kötelezettel szemben érvényesíteni kívánja (BH 2014. 106.). Ebből következően - ahogyan arra a másodfokú bíróság is utalt - az elévülést megszakító nyilatkozatból annak kell kitűnnie, hogy az konkrétan a keresettel érvényesített igény vonatkozásában tartalmaz kifejezett felszólítást a másik fél felé. Mivel a 2008. szeptemberi, illetve decemberi beszámolóknak a felperes nem jelzett konkrét túlóraigényt, csupán arra utalt, hogy a túlórák kifizetését más módon kellene elvégezni, ez a pihenőnapokon és ünnepnapokon végzett rendkívüli munkavégzéssel kapcsolatos követelése konkrét érvényesítéseként nem fogadható el. Erre figyelemmel alapos az alperesnek az elévülési kifogása a 2006., 2007. és részben a 2008. évre is. A felperes a keresetét 2011. február 28. napján terjesztette elő, így el nem évült követelésnek a 2008. március 1-től 2008. november 30-ig teljesített rendkívüli munkavégzés

ellenértéke tekinthető.

Az elsőfokú eljárásban beszerzett mezőgazdasági szakértő véleménye, a meghallgatott tanúk vallomása alapján a bizonyítékoknak a Pp. 206. §-ában előírt okszerű értékelését követően jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperes a hétvégi pihenő- és szabadnapokon az alperes részére a szakvéleményben meghatározott mértékű munkát elvégezte. Figyelemmel arra, hogy az igazságügyi könyvszakértő a 2008. március 1-től 2008. november 30-ig terjedő időszakra jutó pihenőnapok és munkaszüneti napok alapulvételével meghatározta, hogy a felperest az Mt. 147. § (3) bekezdését is figyelembe véve milyen összegű munkabér illeti meg, a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és a szakértői vélemény alapján az el nem évült időszakra számított, az Mt. 147. § (1) és (3) bekezdései, valamint 149. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése szerint a felperest megillető 1.064.590 forint rendkívüli munkavégzés után járó munkabér és pótlék megfizetésére kötelezte az alperest.

A Kúria a pervesztesség/pernyertesség arányát - a felperesre nézve terhesebben - 36/64%-ban határozta meg, figyelemmel arra, hogy a felperes 2.979.026 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest, s ebből az el nem évült követelés 1.064.590 forint.

A Kúria a fönti aránypárral számolva rendelkezett a perben felmerült szakértői díj és költség és feljegyzett eljárási illeték viselése felől is. A nagyobb részt pervesztes alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján együttes rész első-másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség fizetésére köteles az alperes részére. A felperest az első- és másodfokú eljárásban pártfogó ügyvéd képviselte, ezért a Kúria a Pp. 87. § (2) bekezdése értelmében a díj összegének megállapítása nélkül, a perköltségviselés arányának meghatározásával csupán megállapította, hogy a pártfogó ügyvédi díj viselésére ki köteles.

Az alperes a pervesztessége arányában az állam javára illeték fizetésére köteles a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

A felperest a perben munkavállalói költségkedvezmény illetve meg, erre figyelemmel a feljegyzett eljárási illeték, az előlegezett szakértői díj és költség alperes által meg nem fizetendő részét, továbbá a pártfogó ügyvéd munkadíját 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. november 26.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Bérces Nóra s.k. előadó bíró, Sipőczné dr. Tanczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő